

Robert HENCKES

Chirurg en specialist palliatieve zorg

Het is volbracht. Die titel gaf de diepgelovige chirurg Robert HENCKES zijn jongste boek mee. Het handelt over zijn ervaringen als 'begeleider' van terminaal zieke patiënten in het ziekenhuis in Boom. HENCKES werd in 1936 in Luxemburg geboren. Toen hij zes maand was, verhuisde het gezin naar Antwerpen. Hij studeerde geneeskunde en heelkunde in Leuven en Montréal en verbleef ook een tijd in Congo.

'Palliatieve zorg is meer dan ooit engelenwerk'

Bert CLAERHOUT

Achtentwintig jaar geleden kreeg Robert HENCKES te horen dat zijn 44-jarige vriend terminaal ziek was. Het herinnerde hem aan de dood van zijn vader. Toen had hij niet eens afscheid kunnen nemen. „De dokters hebben de dood van mijn vader gestolen”, stelt HENCKES. „Ik wilde niet dat dit ook mijn vriend overkwam, en dus beloofde ik hem dat ik hem zou begeleiden tot zijn levenseinde en zonder de waarheid geweld aan te doen.”

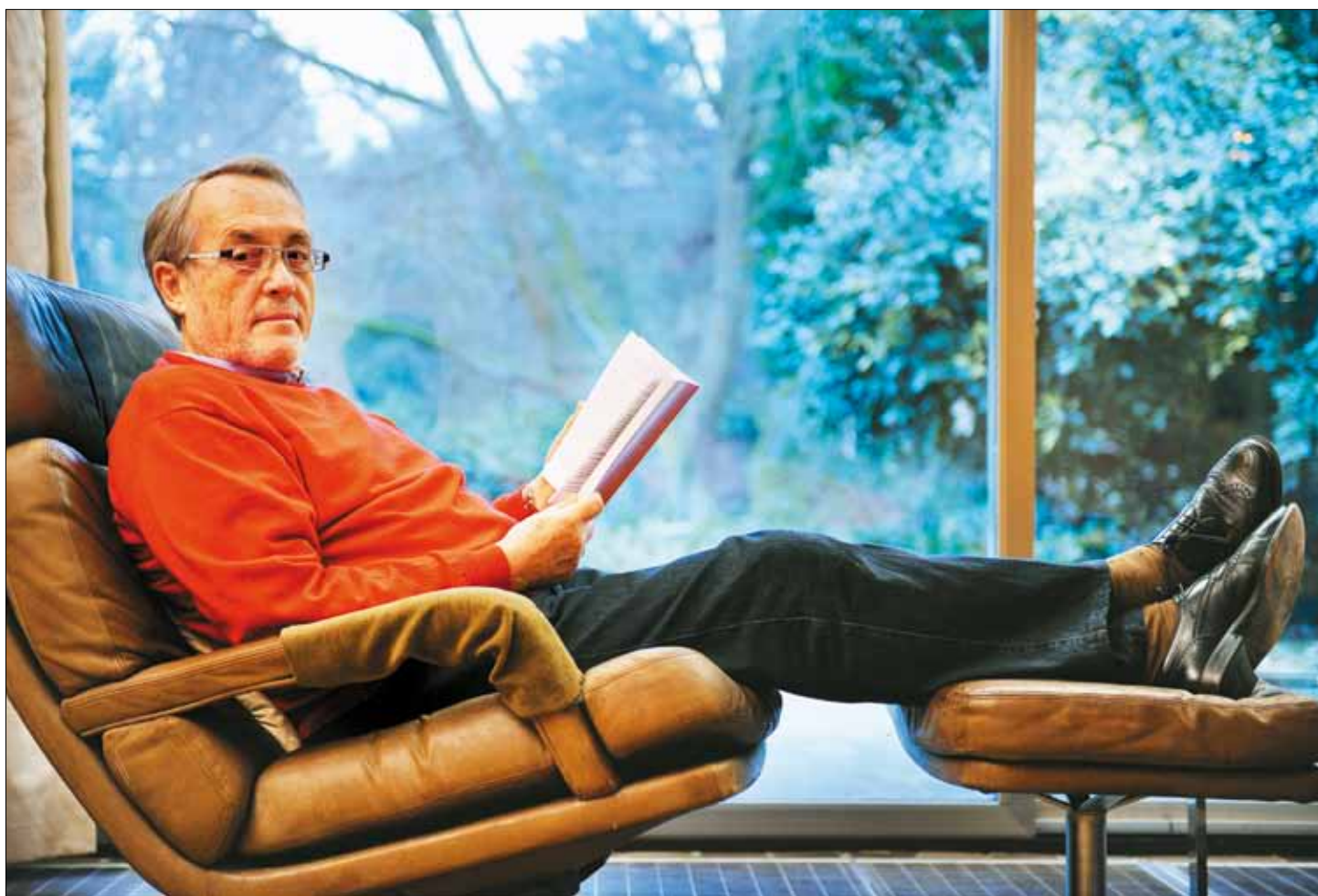
–De dood van uw vader maakte u opstandig? Hij stierf aan keelkanker toen ik zestien was. De dokters hielden toen vol dat hij zou genezen. Maar op een dag vertelde mijn moeder me wendend dat hij was overleden. Ik was verrast. Vandaar mijn verwijt dat ze me zijn dood hebben ontstolen. Ik had het gevoel dat mijn vader me in de steek had gelaten. Doordat ik hem zo miste, leefde ik jarenlang met die woede. Pas toen ik die woede leerde te herkennen en te verwoorden, kon ik mijn vader vergeven en zag ik opnieuw wat hij voor me betekent.

–Het nieuws over uw terminaal zieke vriend was niet vreemd aan die kentering?

Dat klopt. Ik wilde niet dat de nakende dood voor mijn vriend en zijn familie verborgen bleef, zoals eertijds met mijn vader het geval was. Ik heb altijd getracht de pijn van mijn vriend te verzachten, hem maximaal comfort te bieden en hem, tot het eind, een zo zinvol mogelijk bestaan te verzekeren. Hij is uiteindelijk toch in het ziekenhuis gestorven, omringd door zijn familie. Ik ben toen in tranen uitgebarsten. Nadien groeide het besef dat ik niet in het reine was met een aantal dossiers in mijn leven, waaronder de dood van mijn vader. Het vormde de aanzet tot mijn vorming in de begeleiding van terminale patiënten.

–Inmiddels heeft u daar veel ervaring mee. In uw boek benadrukt u het belang van de waarheid in de begeleiding van terminaal zieken. Moet dan altijd alles gezegd?

Er is een verschil tussen alles zeggen en iemand helpen naar de waarheid te groeien. Soms verwijzen familieleden de zieke naar de palliatieve zorg onder het mom dat hij daar betere verzorging krijgt, zoals een morfiepomp die de pijn verzacht. Zo wordt de onontkoombaarheid van de dood verborgen gehouden, onder meer voor de zieke, door hem niet te vertellen dat hij

Robert Henckes: „Er zijn wel veel hulpcentra, maar ze leggen nauwelijks de band met het geloof.” © Frank Bahnmueller

hier de laatste dagen van zijn leven doorbrengt. In zulke gevallen is het belangrijk dat een vertrouwenspersoon de patiënt helpt met de waarheid in het reine te komen. Dan pas kan hij zijn angsten loslaten en vredevol afscheid van zijn omgeving nemen. Die begeleidingstaak is onlosmakelijk met de palliatieve zorg verbonden. De Franse psychotherapeute en experte in de stervensbegeleiding, Marie de Hennezel, karakteriseert de laatste dagen van ons leven heel treffend als „de tijd die ons gegeven wordt om ons op de grote overgang voor te bereiden”. Het is inderdaad een gezegende tijd om te voltooien wat nog niet is afgemaakt, een tijd voor verzoening opdat de stervende in alle rust en vrede kan zeggen: „Het is volbracht.”

–Uw boek stelt dat sommige euthanasieaanvragen een vorm van angstige ontkenning zijn. De patiënt wil de levensweg inkorten om de confrontatie met de doodsangst te ontlopen. Dat is soms zo, ja. Bij andere euthanasieaanvragen speelt dat men zijn verwanten niet tot last wil zijn. Zieken gaan vaak door momenten van zware depressie. Ze zijn zo

uitgeput dat ze zich afvragen: „Waarom nog langer te vechten?” Jezus kende die existentiële angst en verlatenheid ook tijdens zijn doodsstrijd aan het kruis. Zijn Vader zond hem een engel om Hem vertroosting te

„Palliatieve zorg helpt hoe dan ook de zieke naar de waarheid toe te groeien”

bieden. Wel, in de palliatieve zorg is er ook nood aan engelen: aan verplegers, vrijwilligers, familieleden, kortom, aan mensen die luisteren en meeleven. De kracht van de engel ligt niet in koortsige activiteit of in veel woorden, maar in tederheid en geduld: een hand vasthouden, het voorhoofd verfrissen, te drinken geven. Kortom, in een stille aanwezigheid die de zieke doet voelen dat hij niet verlaten is en dat hij dat ook in de toekomst niet zal zijn.

–U bent diepgelovig. U zette zich onder meer in voor bewegingen als Marriage Encounter, La Communauté du Chemin Neuf en Levend Water. U begeleidt, samen met uw echtgenote, cursussen over rouwverwerking, verlieservaringen en groeien in relaties. Waarom?

Omdat gelovigen die rouwen of psychologische hulp zoeken, bijna nergens terecht kunnen. Er zijn veel hulpcentra, maar weinige hebben een band met het geloof. Onze samenleving is in de ban van de medicalisering en tracht, vooral met angststremmers en slaapmiddelen, psychisch en geestelijk lijden tegen te gaan. Helaas verhindert die medicatie dikwijls om een geestelijke weg af te leggen naar verzoening met jezelf, met de anderen en met God. Nochtans biedt uitgerekend het woord van Christus de kracht om op een moeilijk moment zoals een overlijden, zinvol afscheid te nemen van de overledene, maar ook van onze opstandigheid, verdriet en wanhoop. Pas dan kan ons hart weer vruchtbaar zijn.

Robert Henckes, *Het is volbracht*, Carmelita, Gent, 2010, 170 blz., 20 euro, ISBN 978 90 766 7178 9.